

Oponentský posudek disertační práce

doc. PaedDr. Jaroslava Šicková, akad. soch. *Arteterapie v kontexte speciální pedagogiky*.
Disertační práce. Praha: UK, 2006, 209 s., příloha, 115 literární pramenů, zastoupeny jsou rovněž publikace v jazyce anglickém, německém, slovenském a českém včetně odkazů na internetové adresy.

V disertační práci autorka uvádí hlavní teoretická východiska arteterapie, zejména východisko spirituálně-ekologické, které svým holistickým a integrujícím principem koresponduje s nejnovějšími trendy ve speciální pedagogice. Autorka popisuje metody a techniky takto orientované arteterapie a vyjadřuje se k otázkám arteterapeutického výzkumu včetně interpretace Testu smyslu pro souvislosti a Body image testu.

Obsahem disertační práce je podle autorky hledat přesahy arteterapie a speciální pedagogiky v systému nového paradigmatu charakterizovaného výraznou inkluzí. Z cíl si stanovila dokumentovat procesy změn v handicapovaném člověku stimulované a řízené prostřednictvím arteterapeutických aktivit na cestě nacházení jeho úplné lidskosti a identity, což se jí v průběhu realizace disertační práce beze zbytku podařilo.

Oponovaná disertační práce má teoretický charakter, je zpracovaná monografickou procedurou s využitím kvalitativně orientovaného výzkumu, což považuji za adekvátní pro řešenou problematiku. Kvalitativní výzkum je realizován ve formě četných případových studií interpretací výtvarné reflexe jedinců s různými handicapy.


Disertační práce je členěná do velkého množství kapitol a subkapitol, z nichž uvádím pouze některé. V jedné z úvodních kapitol si autorka všímá různého chápání handicapu a vývoje postojů společnosti k postiženým v historických souvislostech. Třetí kapitola je důležitá pro pochopení souvislostí, které autorka vidí mezi arteterapií a speciální pedagogikou a v čem spatřuje cíle arteterapie a speciální pedagogiky (respektování individuality, jedinečnosti a identity postižených). Po kapitole čtvrté, ve které autorka prezentuje různé formy chápání umění, následuje celá řada kapitol, které se systematicky věnují již zkoumanému problému arteterapie (vymezení pojmu, historie, teoretická východiska, formy arteterapie, osobnost arteterapeuta, cílové skupiny arteterapie, možnosti využití arteterapie ad.).

Stěžejní kapitoly disertační práce začínají od kapitoly čtrnácté, kde se autorka věnuje diagnostickým možnostem arteterapie, arteterapeutickému výzkumu (výše uvedený Body image test – barevné dokreslování předkreslené figury, Test smysl pro souvislosti, hodnocení trojdimenzionálního vnímání – hledání svého tvaru, zaměřeného na kategorie jako je prostorové vnímání, kontext života a světa a sebeobran klienta) a uvádí četné ukázky z realizovaných výzkumů autorkou v podobě případových studií.

Na závěr vyvozuje autorka ze svých dlouholetých zkušeností s arteterapií u jedinců se zdravotním postižením, zdravotním a sociálním znevýhodněním cíle arteterapie v kontextu speciální pedagogiky. Pomocí výtvarné reflexe a cílených arteterapeutických metod a postupů: snížit negativní vliv postižení nebo ohrožení na jedince s různým handicapem, pozitivně ovlivnit jeho vývoj, včetně posílení jeho sebevědomí, zvýšení pocitu vlastní hodnoty a důstojnosti a zvýšit jeho vývojovou úroveň v těch oblastech, kde je to důležité a nutné z hlediska postižení, posilnit jeho kompetence, pomoci dosáhnout osobní a sociální integraci a identitu směřující k inkluzi.

Závěr

Předložená disertační práce **doc. PaedDr. Jaroslavy Šickové, akad. soch.** je významným příspěvkem k řešení aktuální problematiky vztahu mezi speciální pedagogikou a terapiemi, v konkrétním případě arteterapií. této problematice se autorka úspěšně věnuje více jak dvacet roků. Disertační práce vyhovuje podmínkám stanoveným vysokoškolským zákonem č. 111/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů pro udělování vědeckých hodností. Proto navrhuji přiznat na základě úspěšné obhajoby **doc. PaedDr. Jaroslavě Šickové, akad. soch.** vědeckou hodnost Ph.D.


prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.

V Brně 18. září 2006